

Porsanger kommune
Porsáŋgggu gielda
Porsangin komuuni

Porsanger kommune

Samfunnsplan 2026-2036

Kunnskapsgrunnlag til høringsdokumentet

25.08.2025

Bilde fra Porsanger kommunes hjemmeside, Trollholmsund

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	3
1. Kultur og identitet	4
1.1 Kunnskapsbakgrunn	4
2. Næringsliv og arbeidsplasser	6
2.1 Kunnskapsbakgrunn	6
2.1.1 Forsvaret	6
2.1.2 Stedbundne næringer	7
2.1.3 Vindkraft	7
2.1.4 Gruvedrift	7
2.1.5 Andre naturbaserte næringer	8
2.2 En robust og attraktiv kommune	8
3. Barn og unge, voksne og eldre	9
3.1 Kunnskapsbakgrunn	9
3.1.1 Barnehage, skole og utdanningstilbud	9
4. Natur, miljø og klima	12
4.1 Kunnskapsbakgrunn	12
4.1.1 Naturavtalen	13
4.2 Regional plan for klimaomstilling i Finnmark	13
4.3 Føringer fra vedtatt arealplan 2023	14
5. Samarbeid	15
5.1 Kunnskapsbakgrunn	15
6. Kommunen som organisasjon	16
6.1 Trender og forventninger til kommunen	16
6.2 Kommuneorganisasjonens verdier	16
7. Overordnet arealstrategi	17
7.1 Forslag til ny formulering av dagens arealstrategi	Feil! Bokmerke er ikke definert.

Sammendrag

Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens viktigste overordnede plan sammen med kommuneplanens arealdel, som ble vedtatt i 2023. Samfunnsdelen skal legges til grunn for annet planarbeid, økonomiplanen og kommunens øvrige arbeid som tjenesteyter, forvalter og samfunnsutvikler. Hele planprosessen startet med et arbeidsmøte med kommunestyret i februar 2024, hvor det ble gitt føringer for satsingsområder.

Gjennom vedtak av planstrategi for Porsanger gjorde kommunestyret vedtak om formell utarbeidelse av ny samfunnsplan 22.10.2024. Den sist vedtatte samfunnsplanen for kommunen er fra 1989. Plan-programmet for ny samfunnsdel ble vedtatt av formannskapet 3.9.2024 etter høring og offentlig ettersyn. Utarbeidelse av ny samfunnsdel bygger på kommunens situasjon- og utviklingstrekk, nasjonale og regionale føringer og den politikken kommunestyret ønsker å føre i kommunestyreperioden.

Utkastet til samfunnsdel bygger også på nasjonale forventninger til den regionale og kommunale planleggingen 2023-2027. I dette arbeidet er også satsingsområder i regional planstrategi for Finnmark som er under arbeid (fokus på bærekraft, beredskap og befolkning), og målene for bygdevekstavtale i Midt-Finnmark.

Dokumentet inneholder kunnskapsdokumentasjon på de 5 vedtatte fokusområdene vedtatt av kommunestyret. Under hvert fokusområde er det utarbeidet en kunnskapsbakgrunn. Denne kunnskapsbakgrunnen og satsingsområdene har vært gjennom en bred medvirkningsprosess.

- Åpne folkemøter i Lakselv, Skoganvarre, Børselv, Billefjord og Olderfjord
- I Lakselv deltok Forsvaret v/garnisjonsjefen Porsangmoen, ungdomsrådet, næringsforeningen og Sápmi næringshage
- Egne innspillmøter med ungdomsrådet, eldrerådet og rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne
- Presentasjon for Regionalt planforum Finnmark
- To arbeidsmøter med kommunedirektørens ledergruppe og fagledere
- To forankringsmøter med formannskapet som styringsgruppe

Målene og strategiene er utformet gjennom denne prosessen. .

De neste kapitlene viser det kunnskapsgrunnlaget som har ligget til grunn for selve plandokumentet, som er bygd opp med:

- FNs bærekraftsmål, overordnet mål og delmål, samt strategier for å nå målene.
- Selve tiltakene skal innarbeides i økonomiplanen, jf. bestemmelsene i plan- og bygningsloven og kommuneloven, som sier økonomiplanen bør være tiltaksplanen for samfunnsplanen.

1. Kultur og identitet

1.1 Kunnskapsbakgrunn

Porsanger er en levende flerkulturell kommune med norsk, samisk og kvensk kultur og språk. Kommunen var den første offisielle trespråklige kommunen i Norge, gjennom vedtak i Statsråd i 2003. Dette betyr at kommunen har tre likestilte språk: norsk, samisk og kvensk. Dette innebærer at alle tre språkene brukes i offentlig forvaltning og kommunikasjon; Porsanger (norsk), Porsángu (samisk) og Porsanki (kvensk). Dette tiltaket er en del av kommunens innsats for å bevare og fremme bruken av samisk og kvensk språk, samt å styrke den etniske identiteten til innbyggerne. Det betyr også at innbyggere har rett til å bli betjent på sitt eget språk når de henvender seg til offentlige etater.

Porsanger har vært en del av samisk språkforvaltningsområde siden 1994. Etter samelovens § 13-3 skal kommuner i samisk språkforvaltningsområde fastsette sine mål for å styrke samisk språk, enten som en kommunedelplan eller i kommuneplanens samfunnsdel.

Reindriften har vært en viktig del av Porsangers historie og kultur, og en viktig bærer av samisk kultur. Dette på samme måte som naturbruk og tradisjoner er viktig for den fastboende sjøsamiske og kvenske befolkningen i Porsanger, forankret i deres tradisjoner.

RiddoDuottarMuseat/Porsanger museum

RiddoDuottarMuseat (RDM) ble etablert som en privat stiftelse i 2006 av Kautokeino kommune, Porsanger kommune, Stiftelsen De Samiske Samlinger (Karasjok) og Stiftelsen Kokelv sjøsamiske museum (Hammerfest). Dette er en «paraplyorganisasjon» for flere museer, blant annet Porsanger museum.

Porsáנגgu musea/Porsangin museumi/Porsanger museum

Museet representerer og viser norsk, samisk og kvensk og kulturhistorie, samt krigshistorien fra andre verdenskrig. Porsanger museum har hovedbase i Lakselv sentrum i en avdeling i biblioteket. Museet er forankret i lokalmiljøet og dets historie og deltar aktivt i samarbeid med institusjoner, foreninger og lag i kommunen om blant annet bevaring av kulturminner, kunstutstillinger og duodji (tradisjonelt samisk håndverk og kunsthåndverk). Målet er alt fra å skape samfunnsengasjement til å la besøkende utforske og lære om tradisjonelle teknikker.

Billefjord sjøsamiske oppvekstsenter:

Oppvekstsenteret legger vekt på samisk språk, sjøsamisk kultur og historie ved aktivt å ta i bruk nærmiljøet som er en god læringsarena. Siste skoleår er det 37 elever fordelt på 1. til 10. klasse. Barnehagen i oppvekstsenteret vektlegger samisk språk og kultur. I dag er det 8 barn i barnehagen, som deler bygg med skolens SFO.

Børselv oppvekstsenter:

Oppvekstsenteret legger vekt på det flerkulturelle med norsk, samisk og kvensk, men har en prioritet på å fremme kvensk kultur og språk blant elevene. Oppvekstsenteret består av skole, også barnehage og SF. Men det har ikke vært barnehage-tilbud de siste årene. Skolen har siste skoleår 10 elever.

Språksentre:

Porsanger har to språksentre. Porsanger kvenske språksenter åpnet i 2019. Dette er finansiert gjennom Kulturdirektoratet, og er et kompetanse- og ressurscenter for å fremme læring og bruk av minoritetsspråk. Det er lokalisert ved biblioteket/rådhuset. Kommunen har også et samisk språk- og kultursenter, som ble etablert da kommunen ble en del av samisk språkforvaltningsområde i 1994. Det er det eldste samiske språksenteret i Norge, og har som mål å samle samiskspråklig kompetanse, og synliggjøre og videreutvikle samisk språk og kultur. Det er finansiert gjennom Sametinget. Språksenteret er lokalisert sentralt i Lakselv sentrum.

I tillegg til språksentrene er det nasjonale senteret for kvensk språk og kultur lokalisert i Børselv. Instituttet ble etablert i 2007, og har som mål å utvikle, dokumentere og formidle kunnskap om kvensk språk og kultur.

Kulturarrangementer

Porsanger har en rekke kulturelle arrangementer som feirer det mangfoldige samfunnet og den vakre naturen. Disse arrangementene bidrar til å styrke fellesskapet og fremme den kulturelle rikdommen i kommunen.

- Kulturminnedagene: En årlig begivenhet som markerer kulturarven i Porsanger. Arrangementet inkluderer aktiviteter som minimarkeder, elvebåttreff, danseforestillinger, og åpne dager på lokale institusjoner som Porsanger Kulturskole og Museet i Lakselv.
- Midnattsrocken: En populær musikkfestival som tiltrekker seg både lokale/regionale, nasjonale og internasjonale artister og publikum. Festivalen finner sted under midnattssolen, noe som gir en unik opplevelse.
- Fylkesrevyfestivalen: En festival som feirer lokal revy og teater, med forestillinger fra ulike grupper i regionen.
- Storhallmessa: En messe som samler lokale bedrifter, håndverkere og kunstnere for å vise frem og selge sine produkter.
- Snøscooter- og fritidsmessa: En messe dedikert til snøscooterentusiaster og friluftsliv, med utstillinger og aktiviteter relatert til vinteraktiviteter.
- Glad Lakselv dager: En festival som feirer sommeren med konserter, markeder, og ulike aktiviteter for hele familien.
- Kipparifestival: En festival som feirer den kvenske kulturen med tradisjonell musikk, dans og mat.
- Verddemarknaden: Marknaden har som visjon å være Nordkalottens viktigste møteplass for lokal kultur, bærekraftig handel og sosialt fellesskap. Arrangementet skal bidra til å styrke regional identitet, skape sosiale verdier og synliggjøre kvensk, samisk og nordnorsk kulturarv.
- Samenes nasjonaldag.
- Kvenfolkets dag.

2. Næringsliv og arbeidsplasser

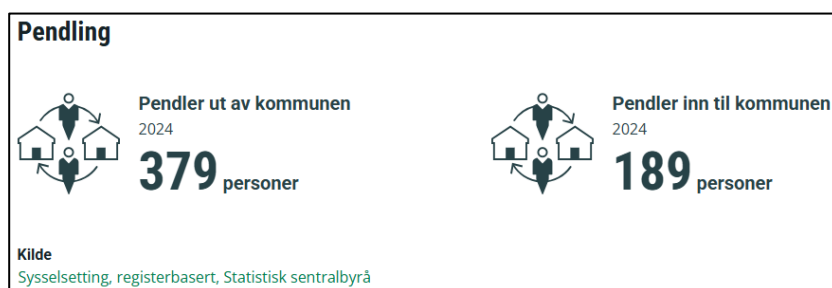
2.1 Kunnskapsbakgrunn

Porsanger kommune har et godt utbygd næringsliv, med Lakselv som et viktig regionalt handelssenter og knutepunkt. Kommunen har iflg. SSB 233 selskap med mellom 1-99 ansatte. De fleste registrerte foretakene i kommunen er små, og 50% av registrerte foretak har 1-4 ansatte. I tillegg er det registrert et stort antall foretak som ikke har noen ansatte. Det jobbes aktivt med å utvikle nye næringer.

Viktige arbeidssektorer i Porsanger ut fra SSB-statistikk:

- **Handel og service:** Handel og service er den største næringen i Porsanger kommune. Dette mye på grunn av Lakselv sin posisjon som knutepunkt i Finnmark.
- **Helse- og sosialtjenester:** Helse og sosialtjenester er den nest største arbeidssektoren i Porsanger kommune, som i alle norske kommuner. Den store andelen helsepersonell er både de som velger Porsanger kommune som bosted både for å jobbe i Porsanger, men også for å pendle til andre kommuner.
- **Offentlig administrasjon og Forsvaret:** En betydelig arbeidsgiver er Porsanger kommunes administrasjon og Forsvaret med Garnisonen i Porsanger og Banak flystasjon. Forsvaret forventes å vokse betydelig i fremtiden, og kan gi ringvirkninger til lokalt næringsliv og militære og sivile arbeidsplasser.
- **Primærnæringer:** Primærnæringene i Porsanger er landbruk, fiske og reindrift. For reinbeite og dyrkede arealer er forholdet mellom den stedbundne landbruksnæringen og den årstidsbaserte skiftende bruk av beitearealer i reindriftsnæringen er av og til utfordrende. Begge næringene har også utfordringer i forhold til rovdyr, nedbygging av areal og klimaendringer.
- **Sekundærnæringer:** Sekundærnæringer i Porsanger er hovedsakelig knyttet til mindre bedrifter. Dette inkluderer bearbeiding av lokale råvarer, og bygg- og anleggsektoren. Tertiærnæringen er en næringsdefinisjon på transportsektoren. Med flyplass og trafikknutepunkt er dette også en aktiv næring.

Porsanger kommune hadde 4. kvartal 2024 iflg. SSB 1763 sysselsatte med arbeidssted i kommunen. Inn og utpendling vises i tabellen under:

2.1.1 Forsvaret

Forsvaret vil i fremtiden være en betydelig aktør i Porsanger kommune. Porsangmoen leir er hovedkvarteret for Finnmark landforsvar, og Garnisonen i Porsanger er verdens nordligste militære garnison.

Leverandørutvikling: Forsvaret kan spille en viktig rolle i Porsanger og regionen fremover. Dette inkluderer kontrakter innen eiendom, bygg og anlegg og servicetjenester. Forsvarsbygg har tradisjonelt hatt et rammeavtalekonsept som har vært utfordrende for mindre lokale leverandører. Det er satt fokus på dette

i en større samfunnsmessig beredskapssammenheng. Fylkeskommunen og Sápmi næringshage har for øvrig jobbet med et leverandørutviklingsprogram for Forsvaret opp mot for lokale bedrifter, som kan gi større lokal verdiskapning.

Investeringer og utvikling¹: Forsvaret investerer om lag 1,5 milliarder kroner i materiell og infrastruktur i Porsanger, noe som inkluderer oppgradering av boliger, forlegninger, verksteder, kontorbygg, idrettsanlegg og veier. Dette bidrar til økt militær aktivitet og flere muligheter for både innbyggere og tilflyttere. I perioden frem mot 2028 vil det komme nye store prosjekter i Porsanger på opp mot 0,5 milliarder NOK.

Kommende kontrakter:						
Behov	Distrikt/ område	Kunngjøring	Anbudsfrist	Oppstart	Ferdig	Type kontrakt/ estimert verdi
Forlegning	Porsanger	Februar 2025	Mars/April 2025	Vår 2025	2026	80 mill. kroner
Flerbrukshall	Porsanger	Februar 2025	Mars/April 2025	Vår 2025	2026	150 mill. kroner
Troppskontor	Porsanger	Februar 2025	Mars/April 2025	Vår 2025	2026	70 mill. kroner

2.1.2 Stedbundne næringer

Stedbundne næringer er virksomheter som er knyttet til lokale ressurser, f.eks. kultur, natur, geografiske forhold og tilsvarende. Disse kan spille en viktig rolle i Porsanger sin fremtid. Samlet sett vil stedbundne næringer være viktige for å opprettholde levende og bærekraftige lokalsamfunn. De kan bidra til økonomisk vekst, sosial stabilitet og miljømessig bærekraft, og spiller en nøkkelrolle i å forme fremtiden for rurale områder. WSP har benyttet KI til å analysere stedbundne næringer. WSP har svært strenge regler for bruk av KI, vi er pålagt å benytte Microsoft Copilot 365 som har en sikker kildehenvisning. Gjennom bruk av KI-modulen kommer det frem at stedbundne næringer i Porsanger kan være vindkraftverk og gruvedrift. Andre stedbundne/naturbaserte næringer vil være turisme/naturbasert turisme, fiskeoppdrett, tareproduksjon og andre nye innovative sjømatnæringer. Også de tradisjonelle primærnæringene jordbruk, fiske og reindrift er stedbundne. Disse næringene er også viktige i forhold til matsikkerhet i en beredskapssammenheng. Videre lokale, turisme/reiseliv med utgangspunkt i knutepunktet Lakselv og flyplassen.

2.1.3 Vindkraft

Kommunestyret gjorde i sak 24/8 (2024) et prinsipielt vedtak om at planarbeid for vindkraft på Skarvberget kunne settes i gang. Kommunestyret vedtok i denne saken at de forbeholder seg retten til å omgjøre vedtaket på et senere tidspunkt i planprosessen. Skarvberget ligger på vestsiden av Porsangerfjorden ved veien mot Magerøya og Nordkapp kommune. Planområdet vil utgjøre ca. 50 km². Skarveberget er ett av 11 vindkraftverk som ble prioritert av NVE å gå videre med i juni 2024. Lovendringen gjør at kommunen får en avgjørende rolle i endelig beslutning om utbygging, bl.a. gjennom endelig vedtak av områderegulering. Fastsetting av plan- og konsekvensutredningsprogrammet ble vedtatt april 2024. Det ligger betydelige inntekter til kommunen fra eiendomsskatt, produksjonsavgift og grunnrenteskatt, samt mulige kompensasjoner til grunneiere og rettighetshavere som f.eks. reindriften.

2.1.4 Gruvedrift

Finnmark har rike mineralforekomster, og Kingsrose Norge AS eier 100 % av 291 nye letelisenser i fylket, med tidlig fase nikkel-kobber-kobolt undersøkelser. Kingsrose er et leteselskap, ikke et selskap som driver gruvevirksomhet. I Porsanger har Kingsrose fått godkjenning fra Næringsdepartementet i 2024 til prøveboring av 7 hull ved Karenhaugen, som er en av få kjente forekomster i Norge av platinagruppermetaller. Om det gjøres funn som på sikt kan gi grunnlag for gruvedrift er en annen sak.

¹ Tabell fra Forsvarsbygg

2.1.5 Andre naturbaserte næringer

Porsanger har også andre naturbaserte næringer, inkludert fiske og fangst, jakt og turisme. Området er kjent for sine rike naturressurser og vakre landskap, som tiltrekker seg turister for aktiviteter som fiske, fotturer, sykling og snøskuterkjøring.

2.2 En robust og attraktiv kommune

En kommunes attraktivitet i forhold til trivsel og bolyst omhandler mer enn både å ha arbeidsplasser og et sted å bo. Å beholde innbyggere og arbeidskraft forutsetter et samarbeid mellom kommunen, næringslivet og innbyggerne. Oppsummert ved hjelp av KI Copilot innebærer dette:

- **Sosialt miljø:** Gode relasjoner med naboer og lokalsamfunnet, og gode sosiale møteplasser
- **Tilgang til tjenester:** Nærhet til skoler, barnehager og SFO, helsetjenester, butikker, og fritidsaktiviteter.
- **Natur og omgivelser:** Vakre og tilgjengelige naturområder.
- **Kultur og fritid:** Muligheter for kulturelle aktiviteter og fritidstilbud.
- **Trygghet:** Følelsen av sikkerhet og trygghet i nærmiljøet.

3. Barn og unge, voksne og eldre

3.1 Kunnskapsbakgrunn

Ut fra SSB sine framskrivninger forventes en nedgang i folketallet mot 2050 i Porsanger. Det blir færre barn og unge, mens eldregruppen øker. Befolkningsframskriving fra SSB viser en nedgang i aldersgruppen 0-19 år frem til 2040 på 13,5%. Aldersgruppen 80+ vil ha en økning hele 275 personer, en økning på over 50%. Det viser seg at personer med innvandrerbakgrunn i mange kommuner er med på å stabilisere folketallet.

I Porsanger vil også Forsvarets sterke satsing kunne bidra til økning i befolkningen. Både Forsvarets etablering og utbygging, og ringvirkninger og synergier til det sivile samfunnet kan gi befolkningsvekst som hittil ikke er fanget opp av framskrivninger. Fra Forsvarets side er det signalisert forventninger til kommunalt tjenestetilbud, og attraktive tilbud i lokalsamfunnet som faktorer for bosetting fremfor pendling. Bosettingen er spredt i flere bygder, og Lakselv er det eneste tettstedet etter SSB definisjonen. Majoriteten av innbyggerne bor i eneboliger og 8,6% av befolkningen bor trangt.

God helse og gode levekår henger sammen. Et godt folkehelsearbeid er samfunnets innsats for å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel. Dette vil kunne forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, eller beskytte mot helsetrusler.

Folkehelseinstituttet (FHI) gir årlig ut en Folkehelseprofil, og NOVA gir ut Ungdataundersøkelsen. For Porsanger viser profilene for 2024 noen utfordringer i forhold til oppvekstforhold og folkehelseprofil. Oppvekstprofilen viser spesielt at Porsanger ligger dårligere an enn fylket og landet ellers når det gjelder barn 0 – 17 år. Dette gjelder barn under barnevernstiltak, barn som bor trangt, og færre unge som gjennomfører videregående opplæring. Videre er barn og ungdom ikke tilfredse med lokalmiljøet og sosiale møtesteder, mange har mye skjermtid og trener sjeldnere enn ukentlig. Fra 30 – 39 år er det færre enn i landet ellers med videregående utdanning eller høyere utdanning, og det er forventet lavere levealder både for menn og kvinner enn for fylket og landet ellers.

Porsanger kommune vedtok 04.november 2021 følgende innsatsområder for folkehelse:

- Trygge oppvekstvilkår med barn og unge i fokus
- Gode holdninger i forhold til rus
- Mer sosial likhet
- Porsanger er et godt sted å bo, med bosted og arbeidsplasser
- Eldre er en ressurs. En trygg alderdom med eldre i fokus gjennom involvering og planlegging i samsvar med Leve hele livet.

Disse innsatsområdene legger kommunen til grunn for et strategisk og langsiktig planarbeid.

3.1.1 Barnehage, skole og utdanningstilbud

Alle skoler, SFO og kommunale barnehager holder til i gamle bygninger som ikke tilfredsstiller dagens funksjonskrav. Skole og barnehagene i kommunen har siden skoleåret 2016/17² hatt en stor nedgang i elevtallene slik tabellene under viser, bortsett fra Billefjord skole. Det er uvisst om nedleggelse av skolen i Olderfjord og flytting av elevene til Billefjord har påvirket dette.

Skoler: Porsanger har en skoleplan «Utviklingsplan Porsangerskolen 2018-2021» som ikke er revidert. Skolestrukturen i kommunen består av 4 grunnskoler med til sammen 357 elever (skoleåret 2024/2025:

² Data fra Porsanger kommune i forbindelse med anbud om utredning av skole/barnehagesektoren juni 2025

GSI). Billefjord og Børselv skoler er oppvekstsentra og regnes som fådelte distrikts skoler. Begge skolene gir tilbud på 1. til 10. klassetrinn. Billefjord skole gir ordinært tilbud om SFO.

Eventuelt SFO-tilbud som melder seg ved Børselv skole løses i samarbeid med barnehagedrift, men det er ikke organisert eget SFO-tilbud fra skolens side.

Det er +/- 4 mil fra begge distriktskolene til kommunesentret Lakselv. Lakselv barneskole gir tilbud på 1. til 7. trinn og Lakselv ungdomsskole gir tilbud på 8. til 10. trinn. Det er ordinært tilbud om SFO ved Lakselv barneskole. Skolene er lokalisert nær hverandre i kommunesentret.

Oppvekstsentrene i Billefjord og Børselv blir ledet av felles rektor/styrer. Porsanger kommunes voksenopplæring, samt den kommunale integreringstjenesten, er organisert inn under Lakselv ungdomsskole med rektor som nærmeste overordnede. Voksenopplæringen og integreringstjenesten er lokalisert på skolen. Tabellene er utarbeidet av Porsanger kommune i 2025 ut fra vedtak om å sette i gang skole- og barnehagestrukturutredninger.

Skoler	16/17	17/18	18/19	19/20	20/21	21/22	22/23	23/24	24/25	-/+
Lakselv usk	131	120	111	108	108	97	96	110	107	-24
Lakselv bsk	247	255	239	230	218	216	207	198	203	-44
Børselv skole	16	13	10	11	13	15	15	13	10	-6
Billefj.skole	21	28	31	33	17	39	35	43	37	+16
SUM	415	416	391	382	356	367	353	364	357	-58

Barnehager: Det er 4 kommunale og 3 private barnehager i kommunen. Samlet sett blir det færre barn i Porsanger-barnehagene. Det har vært, og er fortsatt få barn i distriktsbarnehagene. Barnetallet i den samiske barnehagen i Lakselv har over seneste 9 årene hatt få barn. De private barnehagene har holdt et noenlunde stabilt barnetall i denne tidsperioden, mens Lakselv barnehage har hatt størst tilbakegang.

Barnehage	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	-/+
Ajanas	14	12	11	13	11	9	12	9	8	-6
Billefjord	15	13	11	13	12	13	12	8	8	-7
Bærtua (p)	58	57	60	59	59	59	61	58	59	+1
Fagertun (p)	26	29	29	29	30	30	26	26	27	+1
Lakselv	38	29	33	32	30	29	29	27	19	-19
Østerbotten (p)	16	18	18	18	19	18	19	20	19	+3
SUM	167	158	162	164	161	158	159	148	140	-27

Videregående skole: Lakselv videregående skole (fylkeskommunal) har 195 elevplasser og tilbyr fire utdanningsprogram; studiespesialisering, elektro og datateknologi, teknologi- og industrifag, helse- og oppvekstfag og påbygg til generell studiekompetanse

Helse- og omsorgstjenester – Den eldre befolkningen: Helsetunet Lakselv: Hjemmetjeneste, legetjeneste, ergo- og fysioterapitjeneste, og sykehjemsavdeling. Tilrettelagte omsorgsboliger til utleie i Lakselv sentrum (52 boliger med døgnbemanning og 6 uten). Sykehjem på Porsanger Helsetun (26 langtids og 2 korttids-plasser) og Solbrått aldershjem i Børselv (Privat, 10 institusjonsplasser). Helsestasjon med helsesykepleier og jordmor er lokalisert på rådhuset i Lakselv.

SSB sin befolkningsframskriving for aldersgruppen 80+ er dramatisk stor for kommunen frem mot 2050:

		Hovedalternativet (MMMM)		
		2025	2050	Vekst
Kvinner	80-89 år	83	184	101
	90-99 år	19	55	36
Menn	80-89 år	77	177	100
	90-99 år	15	53	38
				275

4. Natur, miljø og klima

4.1 Kunnskapsbakgrunn

Samfunnsplanen skal være et virkemiddel der det kan fastsettes positive tiltak for å ivareta oppgaven med forvaltning av natur, klima og miljø. Forpliktelsen innebærer også å ta hensyn til de forskjellige kulturenes tradisjonelle bruk av naturen til næringsutøvelse, rekreasjon og samfunnsliv – til alle årstider.

Porsanger kommune er gjennom dette også opptatt av lokal forvaltning av motorferdselloven, samt lokale jakt- og fiskeressurser. Sammen med kommunene Kautokeino, Karasjok, Alta og Tana er det sendt søknad til Kommunal- og distriktsdepartementet om et forsøk på lokal forvaltning av motorferdselloven. Kommunen og mange av innbyggerne er også misfornøyd med vernebetingelene i Stabbursdalen, ut fra det som oppleves som sterk begrensning på lokal tradisjonelt naturbruk.

Porsanger kommune er landets 3. største kommune i areal som kategoriseres slik³:

- Landareal inkl. ferskvann på 4873 km².
- Sjøarealer/brakkvann 1139 km²

17,6% av Norges fastlandsareal er vernet iflg. nettstedet Norges nasjonalparker.

Naturbase oppgir følgende verneområder, og her er det kun tatt med landarealene, som utgjør ca. 20% av totalt landareal. Kommunen har også betydelig marint vern.

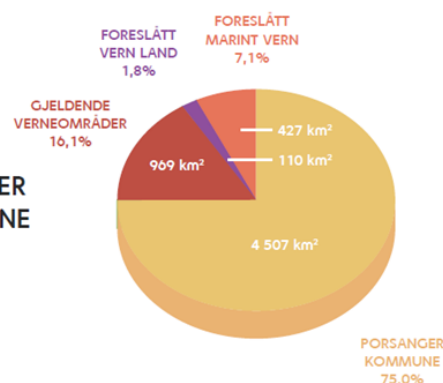
- Stabbursdalen nasjonalpark 930 km² (Arealet i Porsanger)
- Stabbursnes naturreservat 2,2 km²
- Reinøya naturreservat 12,9 km²
- Børselvosen naturreservat 0,28 km²
- Vækker naturreservat 0,2 km²
- Børselvdalen naturreservat 7,93 km²
- Bihkkacohkka naturreservat 0,99 km²
- Roddinesset naturreservat 1 km²
- Skoganvarre naturreservat 9,29 km²

AREALER VERNEOMRÅDER

Gjeldende verneområder*	969 km ²
Foreslåtte verneområder land	110 km ²
Foreslått marint vern	427 km ²
Totalareal	1 506 km ²

*Inkluderer kun verneområder på land.

ANDEL VERNEOMRÅDER TOTALAREAL KOMMUNE

Kommunene skal i sin planlegging innenfor teamet «natur, klima og miljø» forholde seg til forventninger som bygger på vedtatt nasjonal politikk. Den nasjonale politikken forholder seg til internasjonale forpliktelser som Norge har sluttet seg til slik som Paris-avtalen fra 2015 og FNs naturavtale fra 2022.

Regjeringen har i vedlegg⁴ til Statsbudsjettet for 2025 beskrevet status og plan videre med noen justeringer. Dette ut fra at Norge ikke når de nasjonale klimamålene like raskt som tidligere ambisjoner frem mot 2023. Tidligere mål om 55% reduksjon i nasjonale klimakutt innen 2030 (ut fra 1990 – nivå) ser ikke

³ Kilde: SSB, areal av land og ferskvann, samt Miljødirektoratets naturbase

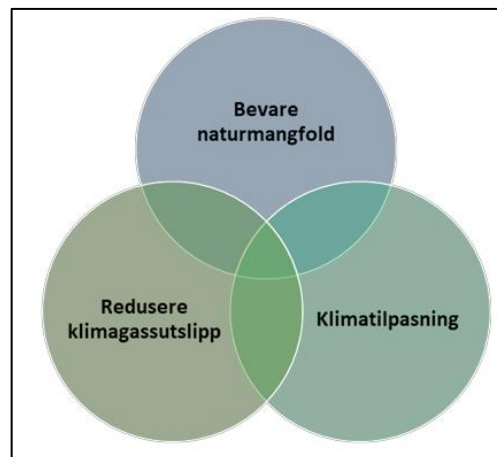
⁴ Særskilt vedlegg til prop.1 Statsbudsjettet (2024-2025)

ut til å kunne oppfylles, og i ny plan fremover legger Regjeringen opp til at målene må nås gjennom å bruke mere av EUs fleksible mekanismer/samarbeid. Dette betyr at man ser direkte på bruk av EUs kvotesystem og andre lands ressurser.

4.1.1 Naturavtalen

FNs naturavtale⁵ har som mål å stoppe og reversere tapet av biologisk mangfold. For Norge innebærer avtalen flere konkrete forpliktelser og tiltak:

- **Vern av natur:** Norge har forpliktet seg til å verne minst 30 % av land- og havområdene innen 2030. Dette inkluderer å beskytte viktige økosystemer og sikre at verneområdene er representativt fordelt.
- **Restaurering av ødelagt natur:** Minst 30 % av ødelagte og skadede naturområder skal restaureres innen 2030. Dette betyr å gjenopprette naturlige habitater og økosystemer som har blitt degradert.
- **Bærekraftig bruk av naturressurser:** Norge skal sikre at bruk og høsting av naturressurser, som skogbruk og fiske, skjer på en bærekraftig måte. Dette inkluderer å forhindre overutnyttelse og sikre at naturressursene forvaltes på en måte som bevarer biologisk mangfold.
- **Reduksjon av forurensning:** Avtalen krever også at Norge reduserer forurensning fra næringsstoffer, sprøytemidler, farlige kjemikalier og plast. Målet er å minimere skadelig påvirkning på naturen.
- **Håndtering av fremmede arter:** Norge må arbeide for å forhindre introduksjon og spredning av fremmede skadelige arter, og redusere skadevirkningene fra de som allerede er etablert.
- **Klimatilpasning:** Naturavtalen legger også vekt på å styrke naturens motstandskraft mot klimaendringer og sikre at naturbaserte løsninger brukes for å tilpasse seg endringer i klimaet.

4.2 Regional plan for klimaomstilling i Finnmark

I regi av Finnmark fylkeskommune pågår det et planarbeid med «Regional plan for klimaomstilling i Finnmark». Arbeidet startet i 2023 og skulle ferdigstilles juni 2025. Det viser seg at planarbeidet er sterkt forsinket, og vil ikke ferdigstilles før om ca. 1 år. Planes formål er å forbedre fylkets kapasitet til å takle klimaendringene og hjelpe innbyggerne og samfunnet i Finnmark til bedre forståelse, forberedelse og håndtering av klimarisiko innenfor plantemaene:

- Redusere klimagassutslipp
- Klimatilpasning
- Bevare naturmangfold

Det er et krevende og omfattende arbeid som «Klimaomstilling Finnmark» påpeker for å tilpasse kommunene klimaendringer.

Det er viktig at Porsanger kommunen i samfunnsplanen og annet planverk ser overordnet på hvordan klimaendringene påvirker ulike samfunnsområder. Dette er utfordrende og omfattende områder, og det har i planstrategien vedtatt i oktober 2024 vært prioritert å fullføre en beredskapsplan. Planstrategien skal for øvrig revideres hvert år.

⁵ Naturavtalen vedtatt av FN inkludert Norge i desember 2022.

4.3 Føringer fra vedtatt arealplan 2023

Kommunen har i planbeskrivelsen til sin arealplan lagt inn det man kan kalle føringer eller ønsker vedrørende naturområder og naturverdier slik: (s12)

«Porsanger ønsker å ta vare på naturmangfoldet på land og i vann slik:

- Kommunen skal hindre ødeleggende inngrep i våtmarksområder.
- I høyereliggende fjellområder og viktige naturområder skal fysiske inngrep begrenses og motorferdsel kanaliseres.
- Porsanger skal legge til rette for jakt- fiske og friluftsliv med ønske om å fremme bærekraftig og tradisjonell naturbruk, naturopplevelser og folkehelse.
- Porsanger ønsker bærekraftige bestander av naturlig tilhørende arter i fjorden.
- Fjorden og strandsonen skal beskyttes mot forurensning og inngrep som kan skade livet i fjorden.
- Lokal forvaltning skal sikre fremtidige generasjoner et bedre grunnlag for næring og naturopplevelser.

Porsangerfjorden 2.0 – med verneområder i Porsangerfjorden skal drøftes nærmere. Grad av tilrettelegging av nærturområder i Lakselv og tilrettelegging for fritidsbåter skal også drøftes nærmere.»

I tillegg til vern har Porsanger også andre hensyn som må tas når det gjelder arealbruk, både til lands og vanns. Porsangerfjorden er definert som en nasjonal laksefjord. Videre har man store arealer som benyttes av Forsvaret og reindrifta, som kan ha begrensninger eller være båndlagt for allmenn ferdsel.

5. Samarbeid

5.1 Kunnskapsbakgrunn

Regjeringens perspektivmelding som ble lagt frem i august 2024 drøfter hovedutfordringene for Norsk økonomi frem mot 2060. Perspektivmeldingen løfter frem tre hovedutfordringer som Norge som samfunn står overfor, og som det er viktig at vi løser i fellesskap de neste årene:

- Kamp om arbeidskraften: Arbeidsoppgavene blir flere, men færre i yrkesaktiv alder til å utføre dem.
- Behov for omstilling: Økte spenninger i verden, klima- og naturendringer og avtagende petroleumsaktivitet fører til endringer og forsterker behovet for å bruke ressursene godt og riktig.
- Fortsatt god fordeling: Små forskjeller og stabil tilgang på velferdstjenester i hele landet må bevares i møte med omstillingene og at mange lever lenger.

Regjeringen legger vekt på fem hovedområder på bakgrunn av de mest aktuelle bærekraftmålene og regjeringens prioriteringer for hvordan aktuelle utfordringer på områdene kan møtes gjennom den regionale og kommunale samfunns- og arealplanleggingen:

- Samordning og samarbeid i planleggingen
- Trygge og inkluderende lokalsamfunn
- Velferd og bærekraftig verdiskaping
- Klima, natur og miljø for fremtiden
- Samfunnssikkerhet og beredskap

De overordnede planene skal peke ut retning for samfunnsutviklinga, bidra til at en når bærekraftmålene, og samordne oppgaver og hensyn som er viktige for å få til dette. Oppdaterte planar er nødvendige for å ta tak i aktuelle utfordringer og for å sikre at nasjonale rammer og mål blir fulgt opp.

Kommunene oppfordres til samarbeid internt mellom politikere, ulike sektorer, og innbyggere i egen kommune. Dette kan skje gjennom samarbeid mellom sektorer, offentlig og privat samarbeid, og samarbeid med frivillig sektor. Sistnevnte defineres som en samfunnssektor på lik linje med næringslivet og offentlig sektor. Kommunene oppfordres også til interkommunalt og regionalt samarbeid. Dette har spesielt forsterket seg etter «Generalistkommuneutvalgets» rapport fra 2023 som konkluderer med at enhver kommune har det samme ansvaret for å gi de lovpålagte kommunale tjenestene uavhengig av kommunestørrelse.

Det søkes derfor etter et forsterket samarbeid innen regionen på tjenesteutvikling og annet samarbeid mellom kommunene, mellom kommunen og Forsvaret, og kommunen andre regionale organisasjoner.

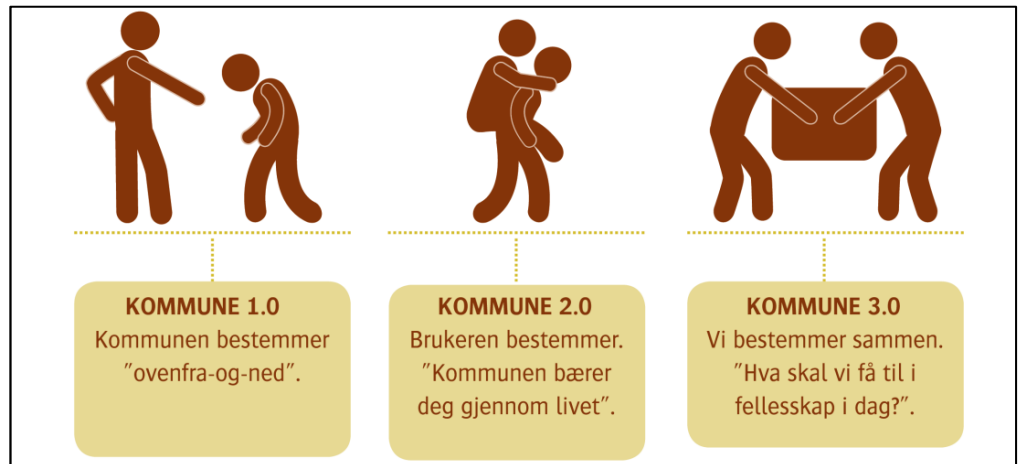
I dag er Porsanger involvert i følgende interkommunale samarbeid innenfor tjenester og samfunnsutvikling:

- Midt-Finnmarksamarbeidet, bestående av Porsanger, Gamvik, Lebesby og Nordkapp kommuner. Disse skal samarbeide om kommunale tjenester og prosjekter. Blant annet Interkommunalt plankontor, Bygdevekestavtale, felles planstrategiarbeid, barnevernstjeneste og PPT. Det har også vært en beredskapskoordinator i dette samarbeidet, men vedkommende er sluttet. Det er også oppstått en usikkerhet knyttet til videre arbeid med felles plankontor.
- Vest-Finnmarksrådet (Interkommunalt politisk råd) bestående av Alta, Loppa, Hasvik, Hammerfest, Nordkapp og Porsanger, og som skal jobbe med nærings- og kompetanseutvikling i Vest-Finnmarkregionen.
- Det ligger potensiale for å utvikle øvrige samarbeid, bl.a. med fokus på beredskap og regional næringsutvikling knyttet til Forsvarets oppbygging.

6. Kommunen som organisasjon

6.1 Trender og forventninger til kommunen

En av de sentrale trendene i kommune-Norge er overgangen fra kommune 2.0 (servicekommunen) til kommune 3.0 som er samskapingsskommunen. Dette innebærer at man i mye større grad går fra en ren «tjenesteyterkommune» til en organisasjon som innebærer at kommunen, innbyggere, frivilligheten, øvrige organisasjoner og næringslivet, løser oppgaver gjennom samskaping og mobilisering av felles ressurser. Dette har også å gjøre med en dreining bort fra at kommunen i fremtiden ikke alene kan løse alle oppgaver både ut fra ressursituasjon, kompetanse og økonomi. Eksempler på en sterkere samhandling/samskaping finnes i fokusområde 5 «Samarbeid.»

6.2 Kommuneorganisasjonens verdier

Kommunen vedtok sin arbeidsgiverstrategi i 2017. Verdiene danner akronymet STRÅL. Arbeidsgiverstrategien setter krav til organisasjonen og dens medarbeidere, og de oppgaver kommunen skal løse i forhold til sitt samfunnsoppdrag. Strategien skal revideres/videreutvikles i implementeringen av ny samfunnsplan. Porsangers gjeldende arbeidsgiverstrategi ligger på hjemmesiden her: [Arbeidsgiverstrategi](#)

7. Overordnet arealstrategi

En langsiktig arealstrategi vil gi kommunen et grunnlag for å styre arealbruken i ønsket retning, og gjøre planprosessen for kommuneplanens arealdel mer forutsigbar. Plan- og bygningslovens utgangspunkt er at arealdelen skal bygge på samfunnsdelen, og følge opp mål og strategier som er vedtatt der. Arealstrategien er derfor en viktig kobling mellom samfunnsdelen og arealdelen.

Oppfølgingen av arealstrategien bør skje på alle plannivåer: Ved utforming av kommuneplanens arealdel, i reguleringsplaner og i dispensasjons- og byggesaksbehandlingen.

Det er ingen formelle krav til hva en arealstrategi skal inneholde eller hvordan den skal utformes. Den bør vise sammenhengen mellom fremtidig samfunnsutvikling og arealbruk. Arealstrategien må være realistisk og ha en overordnet karakter.

En langsiktig arealstrategi er ikke ment å være ensbetydende med utbyggingsstrategi. Arealstrategien bør ta utgangspunkt i relevante bærekraftsmål og følge opp nasjonale og vesentlige regionale interesser.

Porsanger kommune utarbeidet en arealstrategi i planbeskrivelsen til kommuneplanens arealdel fra 2023. Den bærer preg av å være utarbeidet parallelt med diskusjonen om konkrete prosjekter, og fremstår derfor som mindre strategisk.

Kommuneplanens arealdel var nylig vedtatt ved oppstart av samfunnsdelen. Arealstrategi har derfor ikke vært en selvstendig del av arbeidet med samfunnsdelen. Porsanger kommune har i sin planstrategi et mål om å starte opp arbeidet med revisjon av KPA i 2025/2026. For å unngå en for hyppig revidering av strategien, og at kommunen har en arealstrategi som er laget i god kontekst med den arealdelen strategien skal belyse, anbefales det derfor at man i reviderer arealstrategien i forbindelse med oppstart av planprogrammet til ny KPA. Dette er i tråd med anbefalingene fra Departementet dersom man ikke har en arealstrategi som en del av samfunnsplanen.

Forslag til supplering av dagens arealstrategi

Det er deler av denne samfunnsplanen som har karakter av å være en arealstrategi. Dette gjelder særlig forsvarets oppbygning i Porsanger. Teksten under vil ses på som en supplering til gjeldende arealstrategi frem til ny revidering.

Forsvaret

Etter at arealplanen ble vedtatt i 2023, er Norges 3. brigade etablert på Porsangmoen. Etter flere år uten særlig aktivitet skal Porsangmoen i løpet av Forsvarets langtidsplan utvikles til et militært kraftsenter.

Finnmarksbrigaden skal frem til 2036 styrkes med kampluftvern, en artilleribataljon, en lett infanteribataljon, ingeniørkompani, etterretningskompani og styrket ledelse og videreutvikles til en brigade, står det i langtidsplanen.

I tillegg til Finnmarksbrigaden på Porsangmoen er Luftforsvarets base etablert på Banak i Lakselv, 2 mil lenger nord. Her opererer 132 luftving som er en av avdelingene til redningstjenesten ved 330 skvadron. Banak er òg base for norske og allierte flystyrker i samband med øvinger og trening. Cyberforsvaret har ei mindre avdeling på Banak. Forsvaret vil fremover investere stort i Porsanger. Den økte aktiviteten er ønsket av Porsanger kommune, men vil kreve en del av det sivile samfunnet. Porsanger kommune ønsker et godt samarbeid med forsvaret både i arealspørsmål og for å levere god kvalitet i de kommunale tjenestene som leveres til forsvarets personell, legge til rette for boligbygging mv.

WSP samfunnsutvikling Nord

Arne Sundheim

Kristoffer Helgesen Grud